

Дело C-358/24

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване в Съда:

16 май 2024 г.

Запитваща юрисдикция:

Grondwettelijk Hof (Белгия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

25 април 2024 г.

Жалбоподатели:

Varo Energy Belgium nv

EG Retail (Belgium) bv

Gilops Group nv

Van Raak Trading nv

Kuwait Petroleum (Belgium) nv

Отвeтник:

Ministerraad (Eerste Minister)

Предмет на главното производство

Четири жалби за отмяна на Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector (Закон от 16 декември 2022 г. за въвеждане на временна солидарна вноска за нефтения сектор), приет в изпълнение на Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Валидност на разпоредбите на Регламент (ЕС) 2022/1854 относно временната солидарна вноска и съвместимост на закона от 16 декември 2022 г. с разпоредбите на първичното право на Съюза и с общите принципи

Преюдициални въпроси

- 1) Валидни ли са разпоредбите на Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. „относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията“, отнасящи се до временната солидарна вноска, доколкото тези разпоредби са приети на основание член 122, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз?
- 2) При утвърдителен отговор на първия преюдициален въпрос трябва ли член 14 от посочения Регламент (ЕС) 2022/1854 да се тълкува в смисъл, че вноска като въведената със Закона от 16 декември 2022 г. „за въвеждане на временна солидарна вноска за нефтения сектор“ представлява „еквивалентна национална мярка“?
- 3) При утвърдителен отговор на първия и втория преюдициален въпрос, противоречи ли член 14 от посочения Регламент (ЕС) 2022/1854, съгласно тълкуването му във втория въпрос, на членове 20 и 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз, доколкото същият допуска приемането на национална мярка, която се прилага както по отношение на регистрираните нефтени дружества, работещи в отраслите на суровия нефт и нефтопреработването, така и по отношение на регистрираните нефтени дружества, работещи в отрасъла на дистрибуцията, и доколкото същият допуска приемането на национална мярка, която се прилага за регистрираните нефтени дружества, определени като основни участници за дизела, газьола и бензиновите продукти през 2022 г., въпреки че тази мярка не се прилага за регистрираните нефтени дружества, които не са определени като основни участници за дизела, газьола и бензиновите продукти през 2022 г., нито за основните участници в други продуктови категории, като осветително масло и керосин, нито за дружествата, работещи в отраслите на въглищата и природния газ?
- 4) Трябва ли член 30 от Договора за функционирането на Европейския съюз да се тълкува в смисъл, че мярка като предвидената в посочения закон от 16 декември 2022 г. за регистрираните нефтени дружества, определени като основни участници за дизел, газьол и бензинови продукти през 2022 г., представлява забранена такса с равностоен на митата ефект?
- 5) Трябва ли член 110 от Договора за функционирането на Европейския съюз да се тълкува в смисъл, че мярка като предвидената в посочения

- закон от 16 декември 2022 г. за регистрираните нефтени дружества, определени като основни участници за дизел, газьол и бензинови продукти през 2022 г., представлява вътрешен данък с дискриминационен ефект?
- 6) Трябва ли член 107, параграф 1 и член 108, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз да се тълкуват в смисъл, че мярка като предвидената в посочения закон от 16 декември 2022 г. представлява нова държавна помощ, за която трябва да се уведоми Европейската комисия?
- 7) При утвърдителен отговор на първия и втория преюдициален въпрос, противоречи ли член 14 от Регламент (ЕС) 2022/1854, съгласно тълкуването му във втория въпрос, на членове 15, 16 и 17 от Хартата на основните права на Европейския съюз, както и на членове 49 и 56 от Договора за функционирането на Европейския съюз, доколкото същият допуска размерът на временната солидарна вноска, въведена с горепосочения закон от 16 декември 2022 г. за регистрираните нефтени дружества, определени като основни участници за дизел, газьол и бензинови продукти през 2022 г., да бъде определена на 7,80 евро на кубичен метър продукти, освободени за потребление между 1 януари 2022 г. и 31 декември 2023 г., без да се предвижда механизъм за регулиране, който да позволява възстановяване на надплатената сума спрямо размера, изчислен в съответствие с Регламент (ЕС) 2022/1854?
- 8) При утвърдителен отговор на първия и втория преюдициален въпрос, противоречат ли член 14 от Регламент (ЕС) 2022/1854, съгласно тълкуването му във втория въпрос, и член 15 от този регламент на общия принцип на правна сигурност и забрана за обратно действие на законите, като допускат размерът на временната солидарна вноска, въведена с посочения закон от 16 декември 2022 г. за регистрираните нефтени дружества, определени като основни участници за дизел, газьол и бензинови продукти през 2022 г., да се изчислява въз основа на продуктите, които са освободени за потребление между 1 януари 2022 г. и 31 декември 2023 г., въпреки че този регламент и този закон влизат в сила едва на 8 октомври 2022 г. и съответно на 22 декември 2022 г.?
- 9) Ако въз основа на отговорите на преюдициалните въпроси, възпроизведени по-горе, Конституционният съд стигне до заключението, че посоченият закон от 16 декември 2022 г., с който се транспонира Регламент (ЕС) 2022/1854, нарушава едно или повече от задълженията, произтичащи от посочените в тези въпроси разпоредби, може ли той да запази окончателно последиците от горепосочения закон от 16 декември 2022 г., за да се избегнат бюджетните затруднения, до които би довела една неадаптирана отмяна, и за да се

гарантира, че целта на предвидената в Регламент (ЕС) 2022/1854 солидарна вноска може да бъде постигната?

Цитирани разпоредби на международното право и на правото на Съюза

Член 1 от Допълнителния протокол към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи

Членове 28, 30, 49 и 56, член 107, параграф 1, член 108, параграф 3, член 110, параграфи 1 и 2, членове 113 и 115, член 122, параграф 1, член 288ДФЕС

Членове 15, 16, 17, 20 и 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз

Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията, по-специално членове 14, 15 и 16, както и съображения 50—54

Известие на Комисията относно прилагането на правилата за държавна помощ от националните съдилища (ОВ С 305, 2021 г., стр. 1)

Цитирана съдебна практика на ЕСПЧ

Решения от 11 декември 2018 г., *Lekić* с/у Словения, ECLI:CE:ECHR:2018:1211JUD003648007, §§ 94-95, и от 7 юни 2012 г., *Centro Europa 7 S.r.l. и Di Stefano* с/у Италия, ECLI:CE:ECHR:2012:0607JUD003843309, §§ 187-188

Цитирана съдебна практика на Съюза

Решения от 26 април 2018 г., *ANGED* (C-233/16), от 3 март 2020 г., *Vodafone Magyarország* (C-75/18), от 13 ноември 2018 г., *Čepelnik* (C-33/17), от 22 януари 2013 г., *Sky Österreich GmbH* (C-283/11), от 4 май 2016 г., *Pillbox 38* (C-477/14), от 6 декември 2018 г., *FENS* (C-305/17), от 2 октомври 2014 г., *Orgacom* (C-254/13, т. 28), от 20 септември 2000 г., *Michaïlidis* (C-441/98 и C-442/98), от 18 юли 2013 г., *P Oy* (C-6/12), от 10 юни 2010 г., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* (C-140/09), от 4 юни 2015 г., *Kernkraftwerke Lippe-Ems* (C-5/14), от 8 септември 2010 г., *Winner Wetten* (C-409/06), както и от 28 февруари 2012 г., *Inter-Environnement Wallonie и Terre wallonne* (C-41/11)

Цитирани разпоредби на националното право

Grondwet (Конституция на Белгия)

Членове 10 и 11, които установяват принципите на равенство и недискриминация

Член 16 относно правото на собственост

Член 170 относно компетентността на федералния законодател в областта на данъчното облагане

Член 172 относно равното третиране при данъчното облагане и забраната за освобождаване от данъци или данъчни облекчения без правно основание

Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector (Закон от 16 декември 2022 г. за въвеждане на временна солидарна вноска за нефтения сектор), който има за цел частично транспониране на Регламент 2022/1854 (наричан по-нататък „Законът“)

Wetboek van economisch recht (Кодекс на стопанското право), член II.3

Wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen (Закон от 22 декември 2009 година относно общия режим на облагане с акциз), член 6, параграф 2

Koninklijk besluit van 5 februari 2019 ter bepaling van de maatregelen inzake de bevoorrading van aardolie en aardolieproducten op internationaal en nationaal niveau (Кралски указ от 5 февруари 2019 г. за установяване на мерки за доставка на нефт и нефтопродукти на международно и национално равнище)

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 На 16 декември 2022 г. е приет законът за въвеждане на временна солидарна вноска за нефтения сектор (наричан по-нататък „Законът“) за частично прилагане на Регламент 2022/1854. Целта на Закона е енергийните предприятия, които са реализирали свръхпечалби в резултат на енергийната криза, да плащат временна солидарна вноска за финансиране на мерки за подпомагане на домакинствата и дружествата, пострадали от последиците на кризата.
- 2 Петимата жалбоподатели са регистрирани нефтени дружества, които са определени от държавата преди 2022 г. като т.нар. основни участници за дизел, газьол и бензинови продукти и са задължени съгласно Закона да плащат солидарната вноска (наричани по-нататък заедно „жалбоподатели“). Те са подали жалба за отмяна на Закона до Grondwettelijk Hof (Конституционен съд, Белгия), като изтъкват няколко основания, които до голяма степен се припокриват.

Основни доводи на страните в главното производство

- 3 По първия въпрос жалбоподателите твърдят, че Законът нарушава членове 10, 11 и 172 от Конституцията във връзка с Регламент 2022/1854.
- 4 Този закон не се основавал на валидно правно основание, тъй като бил базиран на Регламент 2022/1854, който сам по себе си бил приет въз основа на член 122, параграф 1 ДФЕС. Този член оправомощавал Съвета да приема мерки, съобразени с икономическата ситуация. Временната солидарна вноска съгласно Регламент 2022/1854 обаче служела за усвояване и преразпределяне на свръхпечалбите в отрасъла на суровия нефт. Следователно мярката трябвало да се разглежда като пряк данък и да се основава на член 115 ДФЕС.
- 5 Ministerraad (Министерски съвет, Белгия) отговаря, че дори ако Регламент 2022/1854 бил невалиден, Законът въпреки това имал правно основание в националния правен ред. Солидарната вноска представлявала данък, който попада в обхвата на фискалния суверенитет на държавата. Освен това член 122, параграф 1 ДФЕС предоставял по-специфично основание за данъчна хармонизация спрямо общия член 115 ДФЕС и следователно във всички случаи бил валидно правно основание.
- 6 По втория въпрос жалбоподателите твърдят, че солидарната вноска не можела да се разглежда като „еквивалентна национална мярка“ по смисъла на член 14, параграф 2 от Регламент 2022/1854, тъй като за целта тя трябвало да се основава на действително реализираните свръхпечалби. Настоящият случай не бил такъв, тъй като Законът предвиждал необорима презумпция, че предприятията са реализирали свръхпечалби и че следователно данъкът се дължи във всички случаи.
- 7 Вноската се изчислявала въз основа на количеството преработени или освободени за потребление нефтопродукти, а не въз основа на реализираната печалба. Следователно мярката не отговаряла на условията на регламента, тъй като не преследвала същата цел (не била насочена към свръхпечалбите) и имала различен персонален обхват, друг метод на изчисление и друга приложима ставка.
- 8 Министерският съвет счита, че доводите на жалбоподателите са недопустими и във всички случаи неоснователни. Законодателят на Съюза бил предоставил свобода на преценка по отношение на въвеждането на собствена национална уредба.
- 9 По третия въпрос жалбоподателите твърдят, че Законът нарушавал членове 10, 11 и 172 от Конституцията, евентуално във връзка с Регламент 2022/1854. Всъщност той поразявал дискриминация, тъй като обхватът му бил ограничен до регистрираните нефтени дружества в отрасъла на нефтопреработването и осемте регистрирани нефтени дружества, определени от белгийските органи като основни участници за дизел, газьол

и бензинови продукти през 2022 г. Предприятията от отраслите на природния газ и въглищата, които са посочени в Регламент 2022/1854, неправилно били изключени от този обхват. Освен това посоченият Закон третираше търговците на нефтопродукти по същия начин като дружествата, работещи в отраслите на добива, минното дело и нефтопреработването. Регламентът обаче не бил насочен към тези търговци. Следователно това разграничение било несъвместимо с принципа на равенство.

- 10 Министерският съвет твърди, че отраслите на въглищата и природния газ могат да бъдат изключени, тъй като въглищата и природният газ не се добиват (или вече не се добиват) в Белгия. Жалбоподателите отговарят, че в Белгия също така не се добивал и суров нефт.
- 11 По четвъртия въпрос жалбоподателите твърдят, че Законът нарушава членове 10, 11 и 172 от Конституцията, евентуално във връзка с член 30 ДФЕС и Регламент 2022/1854. Предвидената в този Закон фиксирана такса, която се изчислявала въз основа на обема на внесените нефтопродукти, представлявала такса с равностоен на митата с фискален характер ефект върху вноса, която е забранена по силата на член 30 ДФЕС. Временната солидарна вноска представлявала финансова тежест, наложена едностранно от Белгия за суровия нефт — стока по смисъла на правото на ЕС — поради преминаване на границата. Механизмът за регулиране, въведен от белгийския законодател, не променял това обстоятелство, тъй като определял солидарна вноска, която е най-малко равна на размера на дължимите мита по вноса.
- 12 Според Министерския съвет Законът не нарушавал член 30 ДФЕС. Данъчното събитие не било преминаването на границата или вносът, а количеството суров нефт, което се преработва, или количеството преработени нефтопродукти, които се освобождават за потребление. Освен това ставало въпрос за вътрешен данък, който систематично се начислявал както върху вносите, така и върху местните продукти, независимо от техния произход или местоназначение.
- 13 По петия въпрос жалбоподателите твърдят, че ако солидарната такса не се разглежда като такса с равностоен на митата с фискален характер ефект, тя все пак представлява данък с дискриминационен ефект, насочен към облагодетелстване на местните продукти. Всъщност вноската се начислявала само върху суровия нефт — продукт, който само се внасял и не се добивал в Белгия, но не и върху други енергийни продукти, които се добиват в Белгия. Следователно солидарната вноска нарушавала член 110, параграф 1 ДФЕС, тъй като таксите за сходни национални продукти се изчислявали по различен начин, което водело до по-ниска такса за тези сходни продукти.
- 14 Във всеки случай солидарната вноска нарушавала член 110, параграф 2 ДФЕС, тъй като отслабвала конкурентната позиция на отрасъла на суровия

нефт и на продукта суров нефт, за да защити и укрепи позицията на конкурентните белгийски продукти на пазара.

- 15 Според Министерския съвет не е налице нарушение на член 110 ДФЕС. Мярката се основавала на обективни критерии, които не предвиждат различно третиране в зависимост от това дали съответните продукти са произведени в Белгия или в чужбина. Всъщност тези критерии се отнасяли до количествата преработени или освободени за потребление продукти, а не до техния белгийски или чуждестранен произход. Законът по никакъв начин нямал за цел и не водел до защита на местното производство на въпросния продукт, тъй като подобни продукти като суров нефт или конкурентни продукти, които са сходни по производство и състав, просто не се произвеждали в Белгия.
- 16 По шестия въпрос жалбоподателите твърдят, че в частност е налице нарушение на член 107 ДФЕС, тъй като Законът въвежда този солидарен налог само за отрасъла на суровия нефт. Член 107, параграф 1 ДФЕС не допускал такава данъчна мярка, която не се прилага нито за отраслите на природния газ и въглищата, нито за целия отрасъл на суровия нефт, въпреки че тези отрасли са посочени в съответната разпоредба на Регламент 2022/1854.
- 17 Съгласно Решение на Съда на ЕС от 26 април 2018 г., ANGED (C-233/16), в рамките на спор относно законосъобразността на данъчни разпоредби от гледна точка на правото на Съюза данъчнозадълженото лице може да твърди, че тези разпоредби нарушават правилата за държавните помощи. Освен това били налице всички елементи на държавна помощ.
- 18 Тъй като Комисията не била уведомена за въведената със Закона мярка за помощ, било налице и нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС.
- 19 Според Министерския съвет този аргумент е недопустим, тъй като съгласно решение Vodafone Magyarország (C-75/18) и Известието на Комисията относно прилагането на правилата за държавна помощ заявител не може да се позовава на незаконосъобразността на мярка за помощ, за да избегне плащането на налога.
- 20 По същество законът не предоставял никакво предимство под формата на селективна помощ. Жалбоподателите не са доказали, че този Закон въвежда различно третиране на икономическите оператори, намиращи се в сравнимо фактическо и правно положение (предприятия от отрасъла на суровия нефт, обхванати от Закона, и предприятия от същия отрасъл, които не са обхванати от него), и са ползвали неправилна референтна рамка, тъй като Законът обхваща и отраслите на въглищата и газа. Освен това не било доказано до каква степен мярката нарушава или заплашва да наруши конкуренцията или дали може да засегне търговията.

- 21 По седмия въпрос жалбоподателите твърдят, че с приемането на член 4, параграф 3 от Закона законодателят е нарушил членове 10, 11 и 172 от Конституцията във връзка със свободата на стопанска инициатива, предвидена в член II.3 от Кодекса на стопанското право, членове 15 и 16 от Хартата, членове 49 и 56 ДФЕС и Регламент 2022/1854. Тази разпоредба предвиждала механизъм за регулиране, който можел да доведе само до допълнително плащане, но не и до възстановяване на средства. Размерът на солидарната вноска се основавал на количеството продукти, умножено по определена сума за единица от съответния продукт. Следователно дължимата сума можела да надхвърли многократно действително реализираните печалби и да застраши по-нататъшното съществуване на предприятието. Това представлявало ограничение на свободата на стопанска инициатива, което не било необходимо и най-малкото било непропорционално на преследваната цел.
- 22 Министерският съвет изтъква, че със Закона само се транспонира условието на Регламент 2022/1854, според което с еквивалентните национални мерки трябва да генерират приходи, сравними или по-високи от очакваните приходи от солидарната вноска, и че не може да се приеме, че механизмът за регулиране действа само еднопосочно. Освен това солидарната вноска не представлявала непропорционална тежест за предприятията.
- 23 По отношение на осмия въпрос жалбоподателите твърдят, че са нарушени по-специално принципът на недопускане на обратно действие на законите, както и принципът на законност и принципът на предвидимост. Със Закона се въвеждала солидарна вноска за продуктите, внесени или освободени за потребление, считано от 1 януари 2022 г.; следователно той имал обратно действие. Не ставало въпрос за данък върху [по същността му] трайно състояние, а за данък, при който облагането произтичало пряко от самото освобождаване за потребление, внос или преработка на нефтопродукти. Вноската се изчислявала на всеки шест месеца и нямала нищо общо с авансово плащане, тъй като след окончателното установяване на свръхпечалбите фактурираната сума вече не можела да бъде приспадната или възстановена. Законодателят не бил обяснил защо облагането с обратна сила било наложително за общия интерес. Налогът бил несъвместим и с целта на Регламент 2022/1854, тъй като солидарната вноска се използвала за намаляване на бюджетния дефицит.
- 24 Министерският съвет счита, че Законът няма обратно действие. Въпросната солидарна вноска представлявала пряк данък, чийто размер ще бъде окончателно определен едва в края на данъчния период, т.е. за първи път на 31 декември 2022 г. При условията на евентуалност, възможно обратно действие би могло да бъде оправдано с целта от общ интерес да се гарантира, че енергията остава достъпна. Регламент 2022/1854 също така изрично разрешавал въвеждането на временна солидарна вноска преди 2022 г.

- 25 По деветия въпрос, в случай че Конституционният съд реши да обяви някои или всички разпоредби за невалидни, Министерският съвет иска тяхното действие да бъде окончателно запазено за изминалия период и евентуално най-късно до 30 юни 2024 г. Отмяната на Закона би довела до сериозни бюджетни проблеми и значителна загуба на данъчни приходи в размер на около 600 милиона евро.
- 26 Според жалбоподателите действието на Закона не може да бъде запазено и трябва да има ефективно средство за съдебна защита.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 27 На първо място, накратко, жалбоподателите твърдят, че член 122, параграф 1 ДФЕС не е валидно правно основание за Регламент 2022/1854.
- 28 Конституционният съд не е компетентен да се произнесе по този въпрос и Съдът все още не е имал повод да го направи. Въпреки това пред Общия съд [на Европейския съюз] се разглеждат няколко жалби за отмяна на регламента, в които се твърди, че член 122, параграф 1 ДФЕС не представлява валидно правно основание за този регламент.
- 29 В качеството си на съд, чиито решения сами по себе си не могат да бъдат обжалвани по вътрешното право, Конституционният съд е длъжен по силата на член 267 ДФЕС да отправи първия преюдициален въпрос до Съда.
- 30 На второ място, жалбоподателите оспорват персоналният обхват на Закона поради неравното третиране на предприемачите в отрасъла на суровия нефт и изключването на отраслите на въглищата и природния газ от обхвата му. Те критикуват също така основата за определяне на солидарната вноска, тъй като тя не се основава на свръхпечалбите, а на количеството освободени за потребление нефтопродукти. Това водело до дискриминация.
- 31 Общият принцип на равенство или недискриминация, залегнал в членове 10 и 11 от Конституцията, допуска групи лица да бъдат третирани по различен начин, при условие че тези различия се основават на обективен критерий и са надлежно обосновани, и не допуска групи лица, които се намират в съществено различно положение, да бъдат третирани еднакво без надлежна обосновка. Член 172 от Конституцията представлява специално проявление на тези принципи по данъчноправни въпроси.
- 32 Членове 14, 15 и 16 от Регламент 2022/1854 и съображения 50—54 от този регламент определят условията за солидарната вноска.
- 33 Съгласно член 14, параграф 1, първа част от изречението от Регламент 2022/1854 държавите членки могат чрез дерогация от посочените по-горе разпоредби да приемат „еквивалентни национални мерки“. Съгласно член 14, параграф 2 от този регламент държавите членки гарантират, че приетите

еквивалентни национални мерки имат сходни цели и са подчинени на сходни правила като временната солидарна вноска съгласно този регламент и генерират сравними или по-високи постъпления в сравнение с очакваните постъпления от солидарната вноска.

- 34 С този закон белгийският законодател е искал да създаде еквивалентна национална мярка по смисъла на член 14, параграф 2 от Регламент 2022/1854. Законът има различен обхват от този регламент, тъй като се прилага за нефтени дружества и регистрирани нефтени дружества, които са определени като основни участници за дизел, газьол и бензинови продукти. Той не се прилага за отраслите на въглищата и природния газ, тъй като относителният дял на въглищата в енергийното потребление на Белгия е незначителен и в Белгия не се добива природен газ.
- 35 Методът за изчисление на вноската също се отклонява от предвиденото в Регламент 2022/1854 изчисление. За да се гарантира, че белгийските мерки генерират приходите, изисквани съгласно член 14, параграф 2 от Регламент 2022/1854, законодателят е предвидил механизъм за регулиране.
- 36 Според жалбоподателите този закон нарушава по дискриминационен начин Регламент 2022/1854. Що се отнася до персоналният обхват на Закона, отдел „Законодателство“ на Belgische Raad van State (Държавен съвет на Белгия) заявява, че няма причина някои предприятия и места на стопанска дейност с доходоносни дейности в отраслите на суровия нефт, газа, въглищата и нефтопреработването да не бъдат облагани със солидарна вноска. Това би могло да доведе до облагодетелстване на определени отрасли спрямо други, което би могло да наруши конкуренцията на енергийния пазар.
- 37 Предвидените в Закона мерки имат напълно сходни цели с тези на Регламента, а именно подкрепа за домакинствата и предприятията, засегнати от енергийната криза. За сметка на това методът за изчисление на вноската на свой ред се отклонява от определението за вноската в Регламент 2022/1854 по отношение на основата и процента. Изчислението се основава на определено количество продукт, а не на облагаемата печалба, тъй като било много трудно да се установи печалбата в отрасъла на суровия нефт.
- 38 Държавите членки трябва да разполагат с известна свобода на преценка, за да могат да интегрират предвидената в Регламента вноска в обичаен и познат за тях механизъм за данъчно облагане, който им позволява не само да въведат вноската до 31 декември 2022 г., както изисква член 14, параграф 3 от Регламент 2022/1854, но и да я използват „с достатъчно навременно въздействие“, както изисква член 17, параграф 1, първо изречение. Възниква обаче въпросът дали тези аргументи са достатъчни, за да обосноват такъв различен механизъм на данъчно облагане.
- 39 Тези съмнения са причината за втория преюдициален въпрос.

- 40 Според жалбоподателите член 4 от Закона установява необосновано равно третиране на различните нефтени дружества и неравно третиране на нефтените дружества, определени като основни участници за дизел, газьол и бензинови продукти, от една страна, и нефтените дружества, за които това не е така, както и на предприятията от отраслите на въглищата и газа, от друга страна.
- 41 Принципът на равенство и недискриминация е залегнал в членове 20 и 21 от Хартата. Доколкото Регламент 2022/1854 допуска приемането на национална мярка като предвидената в Закона, възниква въпросът дали при това тълкуване Регламентът е съвместим с членове 20 и 21. Този въпрос е причината за третия преюдициален въпрос.
- 42 Според жалбоподателите фиксираният налог, изчислен на база количеството от продукта, представлява такса с равностоен на мито ефект, която е забранена от членове 28 ДФЕС и 30 ДФЕС.
- 43 Таксата с равностоен на мито ефект е дефинирана в решение на Съда от 6 декември 2018 г. по дело Fens (C-305/17, точка 29). Според него определящата характеристика на таксата с равностоен ефект, която я отличава от общия вътрешен данък, се състои в обстоятелството, че таксата засяга изключително самата стока, която преминава границата, а данъкът — едновременно внасяните, изнасяните и националните стоки (решение Fens, C-305/17, т. 37; вж. също решения от 2 октомври 2014 г., Orgacom, C-254/13, т. 28, и от 20 септември 2000 г., Michailidis, C-441/98 и C-442/98, т. 22).
- 44 Спорната солидарна вноска е определена на 7,80 евро на кубичен метър продукти, „освободени за потребление“ от 1 януари 2022 г. до 31 декември 2023 г. Терминът „освобождаване за потребление“ е дефиниран в член 6, параграф 2 от Закона от 22 декември 2009 г. за общия акцизен режим.
- 45 Жалбите на жалбоподателите пораждат съмнения по въпроса дали временната солидарна вноска върху „продукти, освободени за потребление“, представлява такса с равностоен на митата ефект по смисъла на член 30 ДФЕС или общ вътрешен данък по смисъла на член 110 ДФЕС.
- 46 Тези съмнения са причината за четвъртия и петия преюдициален въпрос.
- 47 Според жалбоподателите изключването на отраслите на природния газ и въглищата от обхвата на Закона представлява държавна помощ, за която Комисията не е била уведомена предварително.
- 48 В членове 107 и 108 ДФЕС се определят правилата за предоставяне на държавна помощ, които имат за цел да гарантират, че никоя държавна помощ не нарушава или не заплашва да наруши конкуренцията.
- 49 Конституционният съд няма правомощия да проверява дали помощите са съвместими с вътрешния пазар, тъй като този въпрос е от компетентността

на институциите на Съюза. Той обаче е оправомощен да провери дали разглежданата разпоредба нарушава член 108, параграф 3 ДФЕС, тъй като с нея се привежда в действие мярка за помощ, за която Комисията не е била предварително уведомена (вж. в този смисъл решение на Съда от 18 юли 2013 г., P Оу, С-6/12, точка 38).

- 50 Следва да се провери дали временната солидарна вноска следва да бъде квалифицирана като нова държавна помощ поради факта, че се прилага само за отрасъла на суровия нефт, но не и за въглищния и газовия отрасъл, и ако е така, дали Комисията е трябвало да бъде уведомена за нея.
- 51 Четирите кумулативни условия за квалифициране на дадена мярка като държавна помощ са посочени по-специално в решението на Съда от 10 юни 2010 г., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* (С-140/09, точка 31). Освен това понятието „помощ“ е по-общо от понятието „субсидия“ и включва мерки, които облекчават тежестите, обичайно натоварващи бюджета на едно предприятие (решение на Съда от 4 юни 2015 г., *Kernkraftwerke Lippe-Ems*, С-5/14, точка 71). Съгласно последното решение селективните мерки, които поставят в по-благоприятно положение определени предприятия или производството на някои стоки, също са недопустими (точки 73-74).
- 52 Преценката на селективния характер на солидарната вноска в контекста на членове 107 и 108 от ДФЕС има редица сходства с преценката на тази вноска от гледна точка на принципите на равенство и недискриминация.
- 53 Жалбите на жалбоподателите пораждат съмнения дали солидарната вноска следва да се квалифицира като държавна помощ и ако е така, дали Комисията е трябвало да бъде уведомена за нея.
- 54 Тези съмнения са причина за шестия преюдициален въпрос.
- 55 Според жалбоподателите солидарната вноска нарушава правото на собственост по член 16 от Конституцията във връзка с член 1 от Допълнителния протокол към ЕКПЧ, член 17 от Хартата и Регламент 2022/1854. Вноската не вземала предвид действително реализираните печалби, а се основава на неопровержимо предполагаеми свръхпечалби, определени въз основа на количествата продукти, освободени за потребление, така че размерът на вноската можел да надхвърли многократно действително реализираните печалби. Това представлявало прекомерна тежест, която накърнявала правото на собственост и свободна стопанска инициатива.
- 56 Всяка намеса в правото на собственост трябва да бъде уредена със закон, който е достатъчно достъпен и точен (ЕСПЧ, 11 декември 2018 г., *Lekić c/y Словения*, § 94 из95; 7 юни 2012 г., *Centro Europa 7 S.r.l. и Di Stefano c/y Италия*, § 187 и 188) и да постига справедлив баланс между изискванията на общия интерес и тези на правото на зачитане на собствеността.

- 57 При проверката на Закона по отношение на свободата на стопанска инициатива Конституционният съд трябва да вземе предвид членове 15 и 16 от Хартата и членове 49 и 56 ДФЕС, които имат обхват, съответстващ на свободата на стопанска инициатива.
- 58 Свободата на стопанска инициатива не е абсолютна свобода. Национални мерки, които могат да възпрепятстват упражняването на основните свободи, гарантирани от правото на Съюза, са допустими при определени условия (вж. решения на Съда от 13 ноември 2018 г., *Čepelnik d.o.o.*, C-33/17, т. 42, от 22 януари 2013 г., *Sky Österreich GmbH*, C-283/11, т. 45—50, и от 4 май 2016 г., *Pillbox 38*, C-477/14, т. 157—160). Националният законодател би постъпил неправилно само ако ограничава свободата на стопанска инициатива без необходимост или ако това ограничение е непропорционално спрямо преследваната цел.
- 59 Поставя се въпросът дали регулиращият механизъм на Закона, който не позволява връщането на сумата, която е надплатена в сравнение с изчислената в съответствие с Регламент 2022/1854, е съвместим с правото на собственост и със свободата на стопанска инициатива.
- 60 Тези съмнения са причината за седмия преюдициален въпрос.
- 61 Според жалбоподателите Законът има обратно действие, тъй като въведената с него солидарна вноска се прилага за продукти, внесени или освободени за потребление от 1 януари 2022 г., въпреки че Законът е влязъл в сила едва на 22 декември 2022 г.
- 62 Забраната за обратно действие на законите е израз на принципа на правната сигурност и има за цел да предотврати правната несигурност за отделните лица. Обратното действие е оправдано само ако е от съществено значение за постигането на цел от общ интерес.
- 63 Членове 14 и 15 от Регламент 2022/1854 позволяват размерът на въведената със Закона временна солидарна вноска да се изчислява въз основа на продуктите, освободени за потребление между 1 януари 2022 г. и 31 декември 2023 г., въпреки че Регламентът и Законът са влезли в сила съответно едва на 8 октомври 2022 г. и 22 декември 2022 г. Поставя се въпросът дали това е съвместимо с общия принцип на правна сигурност и забраната за обратно действие на законите.
- 64 Тези съмнения са причината за осмия преюдициален въпрос.
- 65 При условията на евентуалност Министерският съвет отправя искане да бъдат запазени последиците от разпоредбите на Закона, които евентуално трябва да бъдат отменени, по отношение на вече събраните суми, като се позовава на бюджетните трудности, които биха възникнали в резултат на отмяната.

- 66 Освен това, ако Законът бъде отменен, няма да се дължи допълнителен налог, което би застрашило целта на предвидената в Регламент № 2022/1854 солидарна вноска за справяне със свръхпечалбите, за да се смекчат извънредните ценови промени на енергийните пазари, и би създавало правна празнота в ущърб на правото на Съюза.
- 67 Конституционният съд трябва да се съобрази с произтичащите от правото на Съюза ограничения за запазване на правното действие на националните разпоредби, които трябва да бъдат отменени поради това, че нарушават това право (решения на Съда от 8 септември 2010 г., Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, т. 53—69, и от 28 февруари 2012 г., Inter-Environnement Wallonie и Terre wallonne, C-41/11, EU:C:2012:103, т. 56—63).
- 68 Тези съмнения са причината за деветия преюдициален въпрос.

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ